

TORONTÁI

Ára: 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel Bečkerek, Obiljeva (Zápolya) u 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:	Ára: 1 Din
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontál, Veliki Bečkerek		Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	

Anglia nem helyesli a francia politikát.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

London, ápr. 27.

A „Temps” azzal vádolta meg az angol közvéleményt egy cikksorozatában, hogy a német ellenállást az angol finanszírozás teszi lehetővé.

Az Evening Standard-ban egy pénzügyi tekintély felelt a Temps-nek és a következőket jelentette ki:

— London szabad pénzpiac, ahol mindenki, tehát német ember is elhelyezheti a pénzét és kereshet hitelt. Csak nem gondolja a Temps, hogy Anglia egész pénzügyi rendszerét tönkreteszti azért, hogy támogassa azt a francia politikát, amelyet absolute nem helyesel.

A cikk szerzőjében sokan magát a pénzügyi államtitkárt sejtik.

A lausannei konferencia.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Lausanne ápr. 27.

A franciák a konferencián csak alkalomra várnak, hogy a Chester-tervezet szóba kerüljön. Hír szerint Pelle tábornok Izmeddel való tanácskozása alkalmából, mikor a Chester-tervezetről szó volt, Izmed kijelentette, hogy Törökország hajlandó elismerni az 1914-ben a Samsun-kikötő és vasút építésére Franciaországnak adott koncesszióit, de a franciák nem tartották be a feltételeket, amiért a törökök azután magukra nézve szintén nem tartják kötelezőnek ezt a szerződést. Mégis hajlandó elismerni ezen szerződés jogosságát, ha a franciák eleget tesznek vállalt kötelezettségeiknek. A szerződés körüli nézeteltérések könnyen a konferencia fölborulását okozhatják.

A másik fontos momentum a lausannei konferenciának, hogy Venizelos meglátogatta Izmed pasát, aki azonnal viszonzotta a látogatást. Ebből azt következtetik, hogy a török-görög feszültség lényegesen enyhült.

Konstantinápoly, ápr. 27.

Párisból francia delegáció érkezik Konstantinápolyba a koncessziók ügyének megbeszélésére. Ha a megegyezés sikertelen, ebben az esetben Lausanneban megtárgyalják ezt a kérdést.

Davidovity kormányalakításra kapott megbízatást?

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, ápr. 27.

A tegnapi nap ismét nem hozott semmi jelentőset a kormányválság megoldására nézve. Egy eredménye mindenesetre volt az eddigi hosszúra nyúlt tárgyalásnak, hogy a demokrata-párt precizizálta feltételeit a koalícióba való belépést illetően. Ezek a feltételek azonban olyan súlyosak a radikális-pártra nézve, hogy a radikálisok nem fogadhatták el azokat.

A demokrata-kormány nemcsak azt követelték, hogy a kormány parlamenti deklarációjában választási kormányának mutakozzék be, hanem ahogy azt megirtuk, a miniszteri tárcákból összesen hetet — köztük a belügyit és a közoktatásit is a demokrata-pártnak követelték. Azonkívül egy rövid munkaidőt a parlamentben, a választások sürgős kiírását, a demokrata tisztviselők visszahelyezését és azon radikális tisztviselők szigorú megbüntetését, akik a választások idején állítólag terrorizálták a választókat. Az újonnan megszervezendő kormány alelnöki és végül a házelnöki méltóságot is magának követelte a demokrata-klub.

A feltételek átvétele alkalmával Pasity mosolyogva jegyezte meg: „A demokrata nagyon sokat követelnek és nekem csak a követelések átanulmányozására legalább két nap kellene”. — Davidovity ugyancsak tréfálva jegyezte meg Pasitynak, hogy pihenjen előbb néhány napot és akkor nézze át követeléseiket, rögtön látni fogja, hogy nem is kérnek olyan sokat. Pasity a radikális-klubban referált a demokrata kívánságokról és úgy látszik, már maga sem bizik a kibontakozás lehetőségében, mert referátuma végén kesernyés mosollyal jegyezte meg: „A tárgyalások sokkal nehezebben folynak, mint a törökökkel Lausanneban”.

Ma délelőtt minisztertanács volt, amelyen Pasity felolvasta a demokrata feltételeit, megállapítva, hogy ezeket nem lehet elfogadni. A radikális-klub ilyen értelemben fog azután határozni.

Egy eddig meg nem erősített hír szerint Pasity beadta lemondását és a király elfogadta azt, megbízta Davidovityot a munka- és a választási kormány megalakításával.

Poincarét viszi a végzet!

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Páris, ápr. 27.

Politikai körök szerint Poincaré Németország tárgyalási készségének hírére még engesztelhetetlennek mutatkozik minden tekintetben, mint eddig. Poincaré kiadta a jelszót, hogy a német javaslat nem kielégítő és azt érdemleges tárgyalás nélkül vissza kell utasítani, sőt

jobb javaslat esetén sem fognak tárgyalni, csak ítéletet mondani.

A kormányt nem feltétlenül támogató köröknek az a véleménye, hogy Poincaré kérlelhetlensége könnyen a kormány távozásának a szükségét fogja előidézni.

TÖZSDE

Április 27.

Beograd. (Zárlat.) Lira 477, Leva 70.

Devizák: Newyork 96-85, London 451-50, Páris 656, Zürich 1774, Milano 481, Berlin 0335, Prága 290, Wien 01367, Budapest 180.

Zürich. (Zárlat.) Newyork 55150, London 2550, Páris 3720, Milano

2710, Berlin 00185, Prága 1635, Wien 00077, Budapest 01050, Hollandia 215, Varsó 00120, Beograd 567-50.

Budapest. (Zárlat.) Newyork 5130-5280, London 23725-24325, Páris 346-356, Zürich 930-960, Milano 252-262, Berlin 1650-1850, Bukarest 2550-2750, Prága 152-158, Wien 720-750, Amsterdam 2000-2060, Beograd 53-56, Varsó 1120-1240, Napoleon 18800.

A szaloniki-i kikötő szerb zónája nem kielégítő.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, ápr. 27.

Hivatalos jelentések szerint tegnap érkezett meg a görög kormány tervezete a szaloniki-i kikötő szerb zónáját illetően. A tervezet egyes pontjai azonban nem elégitették ki az SHS kormányt, úgy hogy rossz benyomást keltett általában. Hír szerint a kormány ellenjavaslatot küld a görög kormánynak.

Fiume új kormányt kap.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, ápr. 27.

Politikai körökben úgy tudják, hogy Olaszország és SHS állam között megegyezés jött létre a fiumei kérdést illetően. A paritásos bizottság tárgyalásainak befejezése után egy, a két állam delegátusából álló vegyes bizottság veszi át ideiglenesen a hatalmat Fiume fölött. Ez a bizottság írni fogja a választásokat és adni fogja a hatalmat az új parlamentnek.

Magyarország külföldi kölcsöne.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Róma, ápr. 27.

Az „Epoca” Bethlen és Kállay római utjáról azt írja, hogy a ministerek egy husz millió fontnyi külföldi kölcsönről tárgyaltak az olasz irányadó körökkel. Különböző nagyhatalmak állítólag már kedvező léteket tettek Magyarországnak a kölcsön lebonyolítása érdekében.

A pápai galíciai misszió folytatja jótékony akcióját.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Berlin, ápr. 27.

Genecchi keletgalíciai pápai megbízott kijelentette, hogy segítőakcióját a nyomorgó orosz nép körében tovább folytatja. Kijelentette, hogy bár a katolikus világ felháborodik a szovjetüldözések miatt, mégis különbséget kell tenni a terrorista orosz kormány és az ártatlanul szenvedő orosz nép között. Éppen azért a pápa nevében közli, hogy segítőakcióját tovább folytatja, mert a népet nem lehet felelőssé tenni a vérengzésekért. Genecchi missziója naponként százhuszonezer éhezőt lát el.

HIREK

Apr. 29.

1879-ben választották meg Battenberg Sándor herceget Bulgária fejedelemévé.

Apr. 30.

1835-ben született De-fregger Ferenc a tiroi híres genre festője. 1-95-ben halt meg Freytag Gusztáv divatos német regényíró.

A munkásbiztosító-pénztár likvidálása. Az utódállamok munkásbiztosító-pénztárainak delegátusai május 7-én kongresszusra jönnek össze Budapesten, ahol a munkásbiztosító-intézmény likvidálásának ügyével fognak foglalkozni.

Államvasuti főigazgatóságot létesítenek Beogradban. A közlekedésügyi miniszter Julius elsejével Beogradban felállítja az államvasuti főigazgatóságot, amely a jövőben a vasutak adminisztratív teendőit fogja végezni. Az ország összes kerületi vasutagazgatóságai alá lesznek rendelve az új főigazgatóságok.

Fern Andra házassága. A népszerű filmdiva, ahogy Berlinből jelentik, a napokban köt házasságot Kurt Prentzel boxmesterrel.

Sokat felejt az ember. Londonból jelentik: A „Tanin” című konstantinápolyi lap hírt ad egy összetűzésről, amely Kemal pasa és a francia konzul között történt. Egy banketten, amelyen Kemal pasa is részt vett, két fegyveres kavasz (őr) kíséretében megjelent a francia konzul is. Kemal a bizalmatlanság erre a sértő jelére a két kavaszt kikergette és a konzult egy másik asztalhoz utasította. A konzul franciául magyarázatot akart adni, de Kemal kijelentette, hogy nem ért franciául.

Egy év előtt még franciául beszéltem Önnel — felelte a konzul. Kemal tolmácsot hivatott és azt felelte:

„Egy év alatt sokat felejt az ember!” és hátat fordított a francia követnek.

A tengeralatti flotta statisztikája. Amery angol tengerészeti miniszter nyilatkozott a nagyhatalmak tengeralatti flottájának nagyságáról. Eszerint Amerikának hetvenhat, Angliának ötvenkét, Japánnak negyvennégy, Franciaországnak 43, Olaszországnak ugyancsak negyvenhárom tengeralattjárója van. Ezenkívül Amerikának buszonhat, Angliának pedig hét tengeralattjárója épül.

* Szem- és fülbajokat kezel és — saját szanatóriumában — operál dr. Heinerman.

Arról szól a rövid Makáma. Hogy Becskereknek mi a vágya máma? Csak arra vár, feledve mindent. Hogy végre láthassa Max Lindert. És írja Linder ur, ab Páris: Vasárnap este itt leszek már is. Hét országon át a szép tavaszba, Jövök az International Bioskopba. A darab, mit vetítenek lencsén, Ez: Hét évig nem lesz szerencsém! Ur, dáma, gyermek bármifajtája. Hét évig fogsz kacagni rajta!

A német-francia csöndes háború.

— A „Torontál” tudóstójának távirata. —

Berlin, ápr. 27.

Németország végleges jóvátételi ajánlatát szombaton nyújtja át Franciaországnak, Belgiumnak és Angliának. Az ajánlat a francia és a belga kormányoknak szól, de Angliával is közlik, hogy adott esetben közvetítőként felléphessen.

Az ajánlat visszautasítása esetén Németország kénytelen lenne kijelenteni, hogy nincsen abban a helyzetben, hogy Párisnál többé közvetlenül tárgyaljon.

A német költségvetés deficitje. Az új német költségvetés állítólag tíz billió márka deficittel zárul. Az állam a szénadóból három, a jövedelmi adóból öt billió márka bevételt vár.

Az amerikai magyarok a magyar jóvátétel elengedéséért. Newyorkból jelentik, hogy Amerika egész magyarsága mozgalmat indított az Unió politikai köreiből a Magyarországtól követelt jóvátételi összeg elengedése mellett.

A kamara olesó százalékos kölcsönökről. A Bánsági Kereskedelmi- és Iparkamara felterjesztést intézett a pénzügyminiszterhez, a kereskedelemügyi miniszterhez és a Narodna Bankához, amelyben kéri, hogy a Narodna Banka adjon újból hiteleket a kereskedőknek. A kereskedők és iparosok kénytelenek magánúton szerezni kölcsönöket, amelyekre horribilis kamatot kénytelenek fizetni. A megsokszorosított kiadásokat természetesen a vásárlókra hárítják s így mindenképpen káros ez az állapot.

Csehországban nem törlik el a halálbüntetést. Prágából jelentik: A német képviselők indítványt nyújtottak be a parlamenthez a halálbüntetés eltörléséről. Az indítványt a többség azonban elvetette.

Megszökött fegyverek hajszája. A debreceni börtönből megszöktek Rácz Kálmán és Bagdi Gyula fegyverháza itél egyének, akik a város környékén bujkáltak. Kutatásukra két detektív ment ki, akikre husz lövést adott le a két fegyver. A két detektív, Tóth János és Beöthy Imre három-három lövést kapott. Tóth sérüléseibe bele is halt. A fegyverek üldözésére azután katonaság vonult ki, amely elkeseredett küzdelem után elfogta a két gyilkost.

A zalaegerszegi internálótábor feloszlatták. A magyar belügyminiszter és Zalaegerszeg város között tárgyalások vannak folyamatban a zalaegerszegi internálótábor feloszlásáról. A tábor feloszlatták és épületeit ötven holdnyi területtel együtt egy dologház céljaira engedik át.

Az angol nők választójoga. Londonból jelentik, hogy az alsóház törvényjavaslatot fogadott el, amely a nők választójogáról intézkedik. A nők ugyanolyan feltételek mellett szerezhetik meg a választójogot, mint a férfiak.

Páris, ápr. 27.

A Journal des Debats berlini forrásból úgy tudja, hogy a német kormány programja a következő:

Passiv ellenállás, míg a végleges megoldás lehetővé válik.

A garanciákkal támogatott jóvátételi ajánlat esetén követeli a Ruhr-vidék kiürítését.

Franciaországnak csak a birodalom egységét nem érintő garanciákat ad.

* Ismeretes, hogy Max Linderről annak idején az a hír terjedt el, hogy mint katona elesett a harc-téren. Ez a hír szerencsére nem felel meg a valóságnak. Max Linder nem esett el, hanem filmgyárat alapított Amerikában, ahonnan valósággal ontja a remeknél-remek-bb filmeket. Hogy Jugoszláviába e sok film közül eddig egy sem jutott el, egyszerű a magyarázata: Jugoszlávia számára megfizethetetlenül drágák ezek a filmek, miután egy 2 felvonásos Max Linder-film két háromszor drágább, mint a német vagy francia film. A nagy áldozatok árán itt beszerzett Hét évig nem lesz szerencsém filmnek Beograd, Zagreb stb. városokban történt előadásainak óriási sikere igazolta, hogy a nagy áldozatot nem hozták hiába. A remek humoru műsort az International Bioskop vasárnap fél 3, 4, fél 6, 7 és 9 órakor, hétfőn és kedden fél 7 és fél 9 órakor mutatja be.

* Az első veliki becskeréki „Hazug”-asztaltársaság folyó évi május hó 6-ikán a Geyer-féle helyiségben egy díjtékézzel egybekötött kertünnepélyt rendez. A díjtékézésen 5 értékes díj lesz kisorsolva, kezdete délelőtt 9 órakor, este tánc. A tiszta jövedelem szegény gyermekek felruházására fordítatik. Belépti-díj nincs. Ezuton kéri a jótékonytábor gyakorlati közönség szíves pártfogását és megjelenését a vezetőség.

* „Olín” padlóolaj a jelenkor legjobb portmentesítő olaja, olesó, kiadós és szagtalan, egyedüli elrusítóhely Becskerek és vidékére a Weitersehan festékáruház, Fő-utca 16. szám.

Az ifjúság romlása Oroszországban. 1922-ben Oroszországban a bíróságok 36 ezer fiatalkoru felett itéltek. A vád 60 százaléka rablógylkosság, 15 százaléka tolvajlás, 16 százaléka gyilkosság volt. Elítéltek 7200 fiatalkorut, akiknek kora 8—12 év volt. Az elítéltek 35 százaléka 12—15 éves, 45 százaléka 15—18 éves. A vádlottak között mindkét nembeli ifjúság képviselve volt.

* Átutalások, hitellevelek és csekkek az összes bel- és külföldi piacokra, valamint valutabiztosítások árukitételre kaphatók — a beogradj pénzügyminisztérium felhatalmazása alapján — a Szerb Szövetkezeti Bank R.T. fiókjánál (Srpska Zadržna Banka D. D.), Veliki Beeskerék. — Telefon 43 és 47.

A világ legnagyobb könyvtára. A Vatikán könyvtára a világ legnagyobb könyvgyűjteményévé nőtt, mert az olasz kormány határozata értelmében a híres Chigi-könyvtárral lett egyesítve. Ez a könyvgyűjtemény a VII. Sándor pápa által épített Chigi-palotában van elhelyezve és a Chigi-család évszázadokon át fejlesztette és gyarapította. A legértékesebb kéziratok és művek vannak benne felhalmozva, amelyek közül felemlítendőek Tasso sonettjei, 20 kötet érdekes okirat a westfáliai háborúból, egy misekönyv 1450-ből, szent Benedek és szent András krónikái stb. A Vatikán könyvtára e rendkívül értékes és hatalmas gyűjtemény révén annyira megnőtt, hogy az idegen országbeli irodalmak részére külön osztályokat létesítettek. Egyes külföldi kormányok saját költségre akarnak ilyen osztályokat létesíteni. Így Chile és Brazília már be is jelentették ebbeli szándékukat.

Tánciskola-megnyitás. Van szerencsém a n. é. közönséget és a t. ifjúságot értesíteni, hogy kedden, május hó 1-én, a Kaszinó ujonnan átalakított éttermében tánciskolámat megnyitom. Beiratkozni lehet előzetesen 30-ikán délután 3—5-ig és 7—9-ig, a megnyitás napján pedig az oktatási idő alatt, 5—7-ig és 8—fél 11-ig. Vasárnap, április hó 29-én ismerkedési vendégestély, este 8—11 óráig. Szíves pártfogást kér tisztelettel Butor Károly okl. táncitanító és Mesznik Ferenc táncitanító.

* Átutalásokat és csekkiírásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien, Prága, Budapest, Berlin Temesvár valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportörök részére valutabiztosításokat legjutányosabban esz-közöl a Nagybecskerek Takarékpénztár, Veliki Beeskerék, Koronaszálló épület. Telefon: Pénztár 15. Vezérigazgató 52.

* Elvállalom villany-, házteléfono-, csengő-berendezések ujonnan szerelését és javítását: dinamók, motorok javítását és tekerceselését, villanyvasalók, teafőzők, hajszárítók javítását, valamint írógépek szakszerű javítását és jókarban tartását. A munkákat saját magam végzem, felelősség mellett. Indy János szerelő (Tálalható özv Klein Mórné lisztkereskedésében.)

* Nikkelezni, galvanizálni Krausz-nál Veliki Beeskerék. Telefon 329.

* Szépség? Fiatalkori üdeség? Megnyerő külső? Mindezt elérheti és a korai megöregedést is elkerüli az okszerű arc-, test-, haj- és fogápolással! Meglepő eredményt ér el a 25 év óta közkezdveltségnek örvendő Elsa szépségápoló szerekkel. Elsa arc- és bőrvédő kenőccsel (2 tégely csomagolással és portóval együtt 25 dinár), Elsa hajnövesztő-kenőccsel (2 tégely csomagolással és portóval együtt 25 dinár), Elsa liliomtej szépségszappan (4 darab csomagolással és portóval együtt 25 dinár), valamint a többi Elsa-készítmények, mint Elsa-hajszesz, Elsa-szájviz, Elsa kölni-viz stb. — Cim: Feller V. Jenő gyógyszerész, Stubica Donja, Centrál 202. sz. (Hrvatska).

Jön! **Sámson és Delila!** Jön!

Dr. Nagy Ödön és Gráber László ellen folyik a vizsgálat.

Subotica ápr. 27.

Megirtuk tegnap, hogy a Magyar-Párt ügyvezető-elnökét, Nagy Ödönt tegnap egy hamisított névaláírás alapján letartóztatták. A tegnapi nappal azután újabb szenzáció történt, mert a rendőrség dr. Gráber Lászlót is letartóztatta.

A vádat a Magyar-Párt két vezető embere ellen egy levélre alapítja az ügyészség, amelyet a két ügyvéd intézett a jugoszláviai Magyar-Párt nevében az ébredő magyarok egyesületéhez, amelyben az itteni viszonyokról tesznek jelentést és különböző adatokat közölnek. Azok, akiknek alkalmuk volt ezt a levelet megnézni, egyhangulag megállapítják, hogy az inkriminált irat feltétlenül hamis, még pedig nagyon silány, dillettáns kézből eredő hamisítvány.

Erre vall, hogy a levélpapíros felső balsarkán a magyar címer köré alkalmazott felírás van, aminek a szövege azonban teljesen elüt a jugoszláviai Magyar-Párt hivatalos címétől. Az írógéppapír, szöveg-fogalmazása rossz és magyartalan, el sem hihető, hogy a két kitűnő tollú ügyvéd és publicista így fogalmaznának, végül az aláírások egyedül is alkalmasak a hamisítás megállapítására. Nemcsak a kézírások térnek el merőben a gyanúsítottak szokásos aláírásától, de el sem képzelhető, hogy dr. Nagy Ödön az ébredő magyarokhoz intézett levélre így írja alá a nevét: dr. Edmund Nagy. Ugyanez az eset Grábernél is.

A levél alsó részére ütött peesét sem hasonlít a jugoszláviai Magyar Párt bélyegzőjéhez, de még a levélpapírról is könnyen megállapítható, hogy más és másutt készült, mint aminőt a párt használ.

A franciák felosztják a német egyesületeket.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Düsseldorf, ápr. 27.

Degoutte tábornok elrendelte a német egyesületek, szervezetek felosztását. Elsősorban azokat az egyesületeket osztják föl, amelyek működését már a német kormány is megtiltotta, így az Oberland- és Rosbach-alakulatokat.

II. Vilmos vallási tébolyba esett?

London, ápr. 27.

A Palmal Gazette szerint Vilmos császár vallási tébolyba esett. Éjjelnappal az ó-testamentummal foglalkozik, amelyből kiolvassa, hogy Európa a közeljövőben olyan események színhelye lesz, amikor a Hohenzollerek kerülnek újra az események központjába.

Huszonnégy órás riportut levegőben és szárazon.

Pancsevoról Budapestre repülőgépen.

Egy és háromnegyed óra alatt 350 kilométer. — Milyen érzés a repülés... Egy kilométerre Bánát felett. — Verseny az Orient-expresszsel. — Ellenfelünk az alföldi gölya. Amikor veszély fenyeget... — Defektust kapott az autónk. Vissza Pancsevorra.

A „Torontál”-nak repülőgépen kiküldött munkatársától.

Beeskerek, ápr. 28.

A levegő meghódítása, behatolás az ismeretlen világba, kifürkészése annak ezernyi titkának, ez volt az emberiség, a törtétek, az előrehaladók mindenkori problémája. Az új, a misztikumokkal, sejtelmes rejtelmekkel teli világ, vonzotta a parányi föld parányi lakóit, a kacér fellökő ügy borultak rá az ismeretlen járattalan égboltozatra, mintha takarni kívánnák a messzi kékség rejtett esodás látnivalóit, hogy még jobban felköltsék az emberekben a kívánczóság kizáró akarását. Már az évezredekkel ezelőtt élő ó-görög polgár is, amikor a csodásan uszó fellöket és a végtelenségig húzózkodó eget nézte tágranyit szemekkel, bizonyára nem egyszer, elgondolkozott afelett, hogy milyen jó volna együtt szállni a madarakkal s versenyt futni a szaladó felhőkkel, közelről megcsodálni a csillagok pompás ragyogását, vagy gyönyörködni a mennydörgés égi muzsikájában. Bizonyára hosszasan foglalkoztak már akkoriban is a repülés eszméjével s ha nem is valósíthatták meg dőre álmaikat, a gondolat maga annyira benne élt a népben, hogy a legendák és népmesék szárnyalakra vettek egy eről szülő történetet, amelyet később Homerosz is felhasználott. A néprege szerint Daidalos fia Ikaros, atyjával viasszal összeragasztott szárnyakon Krétából menekült, merészségében azonban oly magára repült, hogy a nap megolvastotta szárnyainak viaszját, ő pedig egy sziget mellett a tengerbe zuhant.

Az itti példa, mert talán ezt a célt szolgálta a népmese, nem igen fogamzott meg az emberi lelkekben, mégkevésbé a kutató elmékben. A ma modern embere parancsoló hatalmába kerítette a misztikumokkal teli eget is s a technika legújabb vívmányával, a tökéletesített személyforgalomra berendezett aeroplánokkal szeli át iszonyu sebességgel az ismeretlen tájakat. A csodásan uszó, járhatatlannak vélt felhőket könnyű szerrel átvágja, kijárja az időjárás furesza szélsőségeit és alázatos rabszolgájává süllyeszti a vadul száguldó viharokat. Ikaros tragikus sorsára ma már inkább vigyázatlanság folytán, mint géphiba miatt jutnak.

A háboru utáni időkben, alig husz évig tartó kísérletezés után, szerkesztették meg az első nagy teherképességű, személyközlekedésre szánt repülőgépeket. A hatalmas konstrukciójú gépek leginkább Németországban készültek az entente hatalmak számára. Természetesen nem maradtak mögöttes a francia gépek sem, mert tudvalevőleg Franciaország a fészke az aviatikának s onnan terjedt át a repülő láz a többi államokra.

Az első személyforgalom megszervezője a Párisban alakult francia-román léghajózási rész-

vénytársaság (Compagnie Franco-Roumaine de Navigation Aérienne) volt, amely nem kevesebbel, mint tíz millió frank alaptőkével látott neki a nagy munkának. A társaságnak sok technikai és politikai nehézséggel kellett megküzdenie, amíg szervezetét kiépíthette és megállapodást létesíthetett azzal a tizenkét állammal, amelynek területén gépei háromezeröttszáz kilométer hosszú uton áthaladnak. Még nagyobb és nehezebb harcot kellett azonban megvívnia a közönség előítéletének és félnék tartózkodásának megszüntetéseért, amely csak hónapok múlva oszlott széjjel, amikor egymásután tették meg csaknem pernyi pontossággal a kiszabott utakat, minden zavaró momentum, defektus stb. nélkül. A Páris—Konstantinápoly közötti közlekedés annyira közismertté és kedvelté vált, hogy a vállalat kiterjesztette a forgalmat az SHS államra is, a melynek Beogradban volna a repülőállomása. Technikai okokból egyelőre Pancsevon rendezték be az ideiglenes aerodromot, amíg a végleges hangárok és melléképületek a Beogradban kijelölt helyen el nem készülnek.

Miért kevés az utas.

Az itteni közönségre az újszerűség varázsával hatott a legújabb közlekedési eszköz s mivel minden szokatlan dologgal szemben bizonyos tartózkodási érzés van az emberi természetben, meglehetősen hűvösen fogadták a repülésre buzdító híreket s nem igen vállalkoztak az aeroplánok igénybevételére. Egészen bizonyos, hogy hasonló szorongatott érzés fogta el azt az utast is, aki első ízben ült fel a vonatra, s ma már az utazó sohasem gondolja meg, hogy ezérfele veszélynek teszi ki magát. Hisz világos példa erre a Kikinda—Beeskerek közötti vonat ünnepélyes felszentelése, amikor is dobszó útján tudatták a városban, hogy a Beeskerek—Kikinda közötti első utat bárki ingyen teheti meg. A esábitó ajánlat dacára alig akadt néhány elszánt fiatalember, aki az utra vállalkozott. Ugyanezt a folyamatot éli át az emberiség most a repülőgépforgalommal. Az aeroplán alig jelent több veszedelmet a vonathoz, amellet pedig kényelmesebb és gyorsabb. Ennyi előny birtokában több mint valószínű, hogy rövidesen legyőzi a ledegredált közlekedési elődjét: a vonatot, amelyre jóformán csak a teherszállítás feladata fog járulni.

A „Torontál” légi útja.

Április tizenötödike óta közlekedik a kibővített repülőjárat Budapest—Pancsevo között. Megindulása óta meglehetősen gyér számban voltak utasok, a legtöbbjük ezek közül is külföldi, úgy hogy egyelőre jóformán csak a légi postaszolgálatot látta el. Valószínű, hogy a közönség tartózkodásán kívül még a magas

viteldijak is megakasztják a léghajóközlekedés népszerűsödését. A Pancsevo—Budapest közötti ut például 145 frank, ami a mai kurzus szerint 950 dinárnak felel meg. A retour-jegy ára ugyanannyi. Mindent összevéve, tehát maga az ut belekerül ezerkilencszáz dinárba. Ugyanez az ut vonaton négyszáz dinárral tehető meg, tehát a repülőgép használata az ötszörösére emeli fel az utiszámlát.

A „Torontál” szerkesztősége a közönség megnyugtatóására a repülőgépről alkotott balhiedelmének megcáfolása és a közlekedés módjának megismertetése végett, elhatározta, hogy engem kiküld gondosan összeállított utiprogrammal az első légiútra, amely az utiterv szerint Pancsevoról Budapestre szökött. A kiadóhivatal bőkezű anyagi támogatásának elnyerése után az utat az elmúlt esztendőkre terveztük.

Az aerodrom.

A pancsevói vasútállomásról balra vezető ut visz ki a repülőtelepre, amely a város területén jóval kívül esik. A leszálló nap aranyban fürdő sugarai ráhullanak a szabadban álló ezüstös színben uszó gépekre, amelyek a pompás színtengerben mint valamilyen hatalmas madarak pihennek, pihenve az átrepült kilométereket. A magasból repülőgép zugása tölti be a telepet, ezer méterre pedig megpillantjuk a hatalmas gépmadarat, amint gyors egymásutánban szabályosan szép ívet rajzol le, mint amikor a gölya elveszett fészket keres és habozva kering a levegőben. Röviddel ezután eltompul a zaj, majd ezen elhalkul a lárma s a repülőgép büszke testtartással leereszkedett a földre.

A repülőtelepen egyelőre sátrak helyettesítik az aerodromot. Oldalt hosszukás fabódé foglal helyet, a melynek tetején büszkén leng a francia lobogó. A faházikóban ilyenkor, érkezés-indulás idején élénk sürgés-forgás. Parancsok, utasítások egymást követik. Az egyik asztalnál a postát dolgozzák fel. Levelek, értékpapírok és egyéb postai küldemények garmadával hevernek és még újabb postaszakot hoznak be a gép körül foglalatostkodó szerelők. A másik asztalnál a vám-és utlevélvizsgálat folyik, mert a repülőgépforgalom számára a kiindulási pont, tehát Pancsevo a határállomás.

A repülőgépek.

A sátrak előtt három gép állott kikötve. Oldalaikon hatalmas betűk díszelnek: F—AEGR. A fej mellett egy hatalmas F betű olvasható, a gép fokán pedig ez a szöveg van ráfestve. Cie. Franco Roumaine de Navigation Aérienne Berline Spad F 3548. Mind a három gép egy típusu, mert a vállalat szolgáltatásában hatféle rendszerű gépek állnak s mindegyik vonalon más és más szerkezetű aeroplán teljesít szolgálatot. A Pancsevo—Budapest közötti vonalon a német gyártmányu Poter 9. rendszerű gépeket használják. A repülőgép hossza meghaladja a négy métert. Szélessége körülbelül öt méter. Ebből a szárnyak két-két métert, tehát összesen négy métert vesznek el, míg az utazófülke szélessége alig egy méter. A repülőgép elejére másfél méter hosszúságú propellert szerelnek fel, amely tisztán faanyagból van előállítva. Az aeroplán jobb oldalán bejárat visz a kabinba,

ahol négy személy részére kényelmes nádszékek állnak rendelkezésre. A székek egymással háttal állanak. Oldalt a falakon ablakok vannak, ahonnan szép kilátás nyílik a levegőbe és a távolabbi vidékre. A közvetlenül alattuk elhúzódó panorámákat nem élvezhetik, mert a hatalmas szárnyak elveszik a kilátást.

A pilóta ülése a kabin mögött van. Négyzet alakú elzárt helyen ül a gép kezelője, előtte az autóhoz hasonló kormány, a különféle jelzőkészülékek és a pontos katonai térkép, amely minden talpalatnyi földet a lehető legpontosabban jelez. A térképen erő-kék húzás látható. Ez a légirány, amelyen a repülő halad. A vonal az SHS részen egyedül Beeskereken húzódik át, magyar területen pedig Szegeden és Kiskunfélegyházán is áthalad. A pilóta mellett az ugynevezett „kiserő” részére fenntartott hely van, amit azonban ritkán vesz a társaság igénybe s így a vállalkozó szellemű utasok kívánatra használhatják. A gép teste a gépvezető mögött erősen szűkül s a végén a „vitorlában”, egy jókora darab háromszögű faalkotmányban végződik. A repülőgép motorja 360 lóerős, tehát olyan erő kifejtésére képes, amilyen egy közép nagyságú gyárüzem összes gépeinek hajtására elegendő.

A pilóta.

Az egyes repülőgépek csak bizonyos körzetben közlekednek. Egy és ugyanazon az útvonalon nemcsak egyforma típusú gépeket jártnak, hanem még a pilótákat sem cserélik. Ilyen rendszer mellett elérjük azt, hogy a pilóták hamarosan megismerik azokat a területeket, amelyekre át kell haladniuk és pontosan tájékozódhatnak minden darab földről. Ennek különösen a defektus esetén bekövetkező rögtöni leszállásnál van döntő jelentősége, mert a pilóta inkább tudja a terep ismerete esetén a megfelelő helyet kiválasztani.

A Panesevo—Budapest között közlekedő aviatikus közép-termetű, napbarnított arcú francia fiú. Vigyorgó, mosolygós ember, végtelenül udvarias és szolgálatkészségű. Egy-kettőre összebarátkoztunk. Kérdésemre elmondotta, hogy 1909 óta aviatikus. Első repülésére pontosan emlékszik. 1909 június 5-én volt a felavató repülés.

— Es ist mir eine angenehme Erinnerung — jegyezte meg mosolygva.

A háborút ő is hősiessé küzdötte végig. Két ízben megsérült, mind a két esetben a gépen ülve a válába kapta a szilánkokat. A háború utolsó esztendejében német hadifogságba esett, ahol meglehetősen megtanult németül. Naponta négy óra hosszú tartó pesti tartózkodása alatt máris megjegyezték néhány magyar szót. Néhány hónap múlva már türethetően fogja beszélni a nyelvet. Arra a kérdésemre, hogy volt-e már eset, hogy gépevel lezuhant, vállalt vontatás és mosolygva intette a „nemét”. Este a bucsúszakor elkértem névjegyet, amelyből meglátom, hogy a pilóta, akivel holnap együtt teszem meg első légi utamat:

ROGER THUAU
Pilot Cie. Franco Roumaine de Navigation
Aérienne

Reggel háromnegyed hét órákor kocsit vitt ki a repülőterre. A vá-

és utlevélvizsgálaton hamarosan átesve, rövidesen elkészültem az előkészületekkel. Téli kabát, alatta könnyű bunda, a fületem is betakaró sapka, nagy szélvédő szemüveg képezte a felszerelést. Pontban hét órákor beugrottunk a gépbe. A repülőgép hátán felszaladtunk s úgy léptünk be a kosarakba. Oldalt szíjak voltak, amikkel leszijjztuk magunkat a biztonság okából. Az utasok kabinja üres volt. Postacsomagokat, utitáskámat és kalapjainkat helyezték el a székeken. Rövidesen megindították a motort és a propellert, eloldották a kötéleket, amikkel meg volt erősítve, de még jó ideig belekapaszkodva a szárnyakba, visszatartották a gépet, amíg el nem érte a motor a rendes gyorsaságot. Jeladásra elengedték a gépet, de még egy ideig velünk futottak s csak amikor teljes működésbe került a motor, adott jelt a pilóta a gép elengedéséhez. Néhány pillanatra még a földön futott, majd lassan, fokozatosan mind magasabbra és magasabbra emelkedett. Általánosan az a vélemény, hogy a felszállásnál rossz érzés fogja el az utast, sőt azt s beszélnek, hogy egyenesen rosszul lesz a gyakorlatlan ember. Aki ezt állítja, még sohasem ült repülőgépen, mert ellenkezőleg, olyan kellemes érzés fogja el az utast, ami a földön ismeretlen. Látni az elmaradó földet, tovasuhanni a magasba a hatalmas gépkolosszal, az édesen üde tavaszi levegőt érezni, amiú fűtőlve elsívit a védőüvegek mellett s az érzést, amely urra lesz az ember felett, voltaképpen nem lehet leírni, mert át kell érezni minden egyes fázisát, a legkisebb momentumát annak az érdekesen izgatónan kellemes valaminek, hogy el a földtől.

Egy kilométerre a föld felett.

Lasankint elértük a rendes magasságot, az ezer métert. Egy kilométerre a föld felett — mutatja a francia, mert még a kiáltást sem lehet megérteni a nagy zaj miatt, amit a propeller és a motor munkája okoz. A magasból széttekintve, csodás panoráma tárul elénk. Mintha kaleidoszkopon néznék a tájat, vagy valamilyen mozi lepedőjén. Hatalmas egymásba nyúló táblák, a melybe ezidei kenyerünket vetette el a gazda, nagy kiterjedésű legelők s végtelenségbe nyúló szabad pusztaság. Itt-ott mint egy csokorra kötött virágesomó, egy-egy csoport ház, távolabbi községek. Tiszta házak, hófehéren vakító utcák fénylenek a napsugárban és sehol sem látni emberi lényt. Mint kihalt faluk tűnnek el sorban gépünk alatt. Pedig bizonyára akad szemlélő elég. A szántóvető bizonyára meglepetti a kalapját, amikor feje felett elhagyják őt s a gazdasszonyok s a falu apraja bizonyára hosszasan követik tekintetükkel a rettenetes légmasinát. Minden harmadik percben elhagyunk egy-egy községet. A rendes százyolevan kilométeres sebességgel haladunk tovább Beeskerek felé.

Beeskerek felett.

Ujjával megbökött Thuau Roger, a derék pilóta és nevetve rámutatott térképére. Beeskerekhez közelünk. Lukácsfalvát balfelé elhagytuk, egy perc alatt pedig elértük Écskát. Az út folyamán nem láttunk hasonló fekvésű községet. A Béga mentén az uradalmi park, az

erdőség, mintha csak azért volna, hogy díszítse a községet. A nagyargó kis Béga, a miniatűr játékszernek tetsző híddal olyan benyomást keltett, mintha játékos gyermekkezek szüleménye volna.

Tizenkét pernyi út után az olajgyár környékén értük el Beeskereket. Lassu siklással leereszkedtünk háromszáz méter magasra. Csodás panoráma tárult elébünk. A templomtornyok reggeli napfényben fűrödtek, a kémények büszkén pöfökeltek a füstöt, az utcákra és a terekre apró fekete pontok rajzolódottak, a vasútállomáson, játékszernek beillő mozdony cammogott, a házak, az utcakövezet tisztán ragyogtak, mintha szorgalmas kezek fényesre tisztították volna a várost. Pontosan kivesszük a főváros épületeit, a fontosabb utcákat, a Német-utca, a Melenői-utca, a Váraljai-utcaát átvágjuk, megkerüljük a cukorgyár előtt a várost és az olajgyár környékén újra elhagyjuk Beeskereket északi irányban. A Béga-hidak apró vékony vonalaknak tűntek fel, amelyeket ráfestettek a folyó vizére.

A röpecdulák.

A röpecdulák ledobása nem olyan egyszerű módon történik, mint azt a laikus véli. Legalább is meg kell állapítani, hogy milyen irányban fúj a szél, amire a kémények füstjének iránya a legjobb utmutató. Ennek megállapítása után próbaképpen a sorok írója a vasúti műhely felett dobta le az első röpecdula csomagot. A szél iszonyu sebességgel sodorta el a cédulákat és egy részét a gép hátsó részeire sodorta, a másik részét pedig a város periferiáira vitte ki. A legközelebbi csomag a Német-utca környékén eshetett le, mert ezt már a Vásár-tér felett dobtam le. A többi csomagot már gyors egymásutánban hajtottam ki. Két pernyi keringés után fokozottabb sebességgel elhagytuk a várost, hogy késésünket behozzuk.

Nines határ a levegőben.

Gyors egymásutánban elhagytuk a felsőbánsági falvakat. A gép egyhanguan zug, a propeller szünet nélkül működik s látszólag lassan tovasiklik a levegőtengerben. Zökkenés itt nem létezik, simán, minden rázkódás nélkül hasítjuk a levegőt s a gyorsaságot csak a jelzőkészülék mutatja. Időnkint a pilóta kiengedi a felgyülemlett gázt, a mely sivalkodva igyekszik kijutni a szelepéből. Néha felhuzza a magassági kormányt s a következő szempillantás alatt már néhány méterrel magasabban folytatjuk utunkat, vagy leereszkedünk ötven méterrel, ahol jobb levegőréteget találunk. Az emelkedést és ereszkedést ismét csak a végtelenül finom jelzőkészülék mutatja, észrevenni csak koncentrált erős figyelemmel lehet.

Velika Kikindát baloldalt hagytuk el. Mintegy tíz pernyi utazás után feltűnt a sentai város háza tornya is, majd előbukkant a város, szétterpeszkedve a Tisza partján. Néhány perc és át voltunk a határon. Már messziről megpillantottuk Szegedet nagy háztömbjeivel, palotasoraival. A tiszai közrön sürün fekete pontok nyüzögtek, mintha az egész város tülekedő, zajongó vásár volna. Mikroszkop alatt látni ilyen csodálatos nyüzsgést, amikor egy vércseppet veszünk

vizsgálat alá. Teljes sebességgel mentünk át a város felett, mert tudvalevőleg nagyobbarányu defektus esetén, amely leszállást igényel, nem ereszkedhetik le a gép s így könnyen katasztrófával járható komplikációk is állhatnak be.

Óránkint 180 kilométer.

Szegedet is magunk mögött hagytuk és a gyorsvonat háromszoros sebességével, percnként három kilométeres gyorsasággal siklottunk utunk vége felé. Kiskunfélegyháza az egyedüli város, amely felett átrepültünk, Keeskemétet csak érintettük. A magasságot meghagytuk ezer méterre s csak Keeskemét felett változtattuk meg és újabb kétszáz métert emelkedtünk. Érdekes, hogy — a pilóta kijelentése szerint minél magasabban halad a repülőgép, annál biztosabb, mert kitünő levegőanyag áll rendelkezésre, illetve a propeller inkább bekapaszkodhatik a levegőrétegbe, míg alacsonyabb repülésnél annál veszélyesebb, mert kis magasságban hirtelen támad defektus lezuhanást vonhat maga után, a nagy magasságban azonban csak pillanatnyilag tartó esést, mert a szárnyak jobban fenntarthatják.

Hurra! Megérkeztünk Mátyásföldre.

Mes-zire oldalt, finom ködbé burkolva, mint egy mesebeli város, amely köré csipkefüggönyt szöttek láthatatlan kezek, fekszik Budapest. A lélegzete szinte idáig hallatszik. A gyárak kéményerdeje sürün pöföli a füstöt s a nagyvárosok zajmuzsikája néha-néha megtöri a propeller lármaját is. Lent nyitott aerodrom, munkára kész szerelők, vántisztviselő és rendőr várja gépünk leszállását. Ujabb kétszáz métert emelkedünk, majd lassu, széles, mindinkább szűkülő körökkel, féloldalt fordulva spirálisan leereszkedünk. Az utast a leszállásnál olyan érzés fogja el, mintha hintán ülne s kellemesen elringatózna. Néhány pillanat múlva, már rövid siklóröpülést veszünk, a gép alatti kerekek megindulnak s rövidesen elérjük a földet. A levegő vonzereje még visszavon fél-egy méterre, majd újra visszaugrunk, utána pedig végleg megkapunk a földet és nyugodtan körülfutottunk egy széles kört. Az aerodrom kapujánál megállottunk. Hurra! Hurra! Hurra! — hangzott a kiáltás felénk. A rendőr szalutált: „Vámvizsgálat kérem. Mátyásföldön vagyunk”.

Négy óra hosszat Budapesten.

Nyolc óra negyvenöt perckor, tehát alig egy és háromnegyed óra alatt tettük meg a Panesevo—Budapest közötti közel 350 kilométeres utat. Átlagos sebességünk tehát 190—200 kilométer volt. A vámvizsgálat, utlevél lebélyegzés és a délutáni utra való előkészületek elvégzése után a társaság autóján berobogtunk a központi iroda elé, amely a Gizella-parton nyitott üzlethelyiségben működik nagy apparátussal. Az irodából az első utam a Veres Pálné-utca 17. szám alá, a Thökölianumban elhelyezett SHS követségre vitt, ahol soronkívül vizumot adtak. A követségről a Béla-utcai rendőrfőkapitányságra szállított az elegáns taxiautó, ahol a ki- és bejelentés történt. Innenn budapesti tudósítónkat kerestem fel, aki-

nek a Szervita-téren van a lakása. A legközelebbi állomások a családi megbizatosok, üzenetek átadása, a melyek miatt a Juranics-utcát, az Akácfa-utcát, a Hold-utcát és az Irányi-utcát kellett megjárnom. Közben táviratozás Beeskerekre. A Gerbeaudnál elfogyasztott kis nyálánságról majd megfelleltem. Na meg az szóra sem érdemes, hogy közben egy Rákóczy-uti borbélynál „munkába” bocsájtottam arcomat. S mivel eszembe jutott, hogy Beeskereken nincs gőzfürdő, elmentem a Hungáriába, ahol nagyszerűen elmentem a higiénia követelményeinek. Az talán szóra sem érdemes, hogy közben elolvastam az összes budapesti és wieni lapokat, hogy a legújabb beogradi szenzációról, Ottó budapesti tartózkodásáról valamit megtudjak. Hát nem tudtam meg semmit. Mit csinál ezek után a szegény utas. Elmentem sörözni a városligeti Alpesi faluba és a változatosság kedvéért sétát tettem a Margit-szigeten. Megnéztem a margitszigeti virág-órát s azt tapasztaltam, hogy az ebéd ideje erősen közeledik. A Nemzeti Színházzal szemben a Kezelei Vince-féle étterem látott ezer koronáért vendéül. S hogy ebéd után sem legyek féltlen, elmentem a Fecske-utába a Gombgyár robbanásának a színhelyére és a romok megcsodálása után, az izgalmak lecsillapítása végett a Gellért-hegy fái alá menekültem. Fél három órákor kiindultam a Gizella-térről (zsebemben az igazolásomul szolgáló éttermi, kávéházi számlák, fürdőjegy) autóval a Mátyásföldre. Utközben, szerencsére közel az aeroplán-állomáshoz, defektust kapott az autó: Lássa, lássa — mondotta a pilóta — biztosabbak vagyunk ott fenn. S tényleg neki volt igaza, mert gyalog folytattuk utunkat az aerodromig.

Vissza Pancsevo felé.

Negyed öt órákor indultunk el a Mátyásföldről. Újra elhangzott a háromszoros hurráh s mi simán, vidáman siklottunk a magasba. A pilótám vigan dudogtatott magában, valami kedves francia kuplé lehetett, majd azzal szórakozott, hogy túl akarta kiabálni a motor zaját. Keckemét előtt egy szegény alföldi gólyával találkoztunk. Egy ideig érthetetlenül szembefordult velünk, megcsodálva a madárkölöszust és utána riadtan, féltékeny eszkegett le a földre. Megijedt az új konkurrencstól.

Kiskunfélegyháza tájékán megbökött a pilóta és tréfásan rámutatott a hold tányérjára. Lassan maga alá buzta a kormányt s mi fokozatosan felemelkedtünk — a hold felé. Kétezer méter körül jártunk. Kellemtelen januári hideg csapta meg arcunkat, úgy hogy néhány perc után jobbnak láttuk visszatérni az ezerre.

Versenyeztünk az expresssel.

Jóval előttünk az Orient express haladt. A magasból úgy tűnt fel, mintha egy láthatatlan gyermek-kéz játékvonatot húzna. A pilóta mosolyogva intett az expressre, gyorsabb sebességet vettünk s amikor tízet számláltam, már eltűnt mögöttünk a láthatárról a büszke vonat. Szegény express esődöt mondott.

Beeskerek fölé érve, kétszáz méterre eszkeedtünk le. A város felett két kört irtunk le, mialatt a

röpcédulak ezreit dobtam a néptömegtől nyüzsgő utcákra és terekre.

Beeskerek után száz méterre eszkeedtünk le s így tettük meg a Pancsevoig tartó utat. A leszállás minden baj nélkül történt. Mijamovity pancsevói fényképész a megérkezés pillanatát két sikerült felvétellel örökítette meg.

Éjjel fél 12 órákor, négy órai utazás után érkezett be a pancsevói vonat a bégaparti állomásra. Tíz perc múlva, tehát a huszonnégy óras terminus letelte előtt husz perccel, kezdtem meg beszámolómat a külön e célra alakult ellenőrzőbizottság előtt a Kaszinó éttermében.

Egy kis statisztikával fejezem be riportomat. Az ut eltartott 23 órát és 40 percet, ebből 9 órát a vonat vett igénybe, 4 órát a léghajó, 4 óra 40 percet Pancsevón töltöttem és öt órahosszat Budapesten időztem. Megtettem nyolcszázötven kilométert, ebből hétszázötven repülőgépen négy óra alatt és száznegyvenet vonaton kilenc óra alatt. S végül prezentáltam egy négyezer dináros számlát. Úgy éreztem, hogy e súlyos tétel nélkül nem volna teljes a riportom. Kelemen János.

A tisztviselők fizetésrendezése a városi közgyűlésen.

Beeskerek, apr. 28.

A városi képviselőtestület ma, szombaton délután közgyűlésre ül össze, amelynek tárgysorozatán több nagy vitára alkalmat adó, érdekes pont szerepel. Többek között ezen a közgyűlésen dől el a városi tisztviselők bérmozgalmának sorsa is. A tisztviselők tudvalevőleg azoknak a felemelt drágasági- és lakbérpótlékoknak a megszavazását kérik, amelyeket az állami tisztviselők már március elseje óta élveznek, azonkívül külön segélyt kérnek megállapítani. A jogos kérelem felett a közgyűlés van hivatva dönteni s így az érdekelt tisztviselők nagy érdeklődéssel várják a határozatot.

A városi tisztviselők nyomoráról talán nem kell külön megemlékeznünk. A fixfizetésűeknek általában nincs valami fényes soruk, mégkevésbé áll ez a városiakra, akiknek egyenesen türethetetlen a helyzetük. Reméljük, hogy a városi közgyűlés méltányolja a tisztviselők jogos követeléseit és megadja hozzájárulását a kérelemhez.

Sport

Vasárnapi program. Déli előtt 10 órákor Slavija II.—Kadima II. — Délután fel 2 órákor Schwäbische—Kadima Old-boy, fél 3 órákor Obiljity I.—Željezničari I.; Négy órákor Kikinda kombinált—Kadima. — Az elsőrendű sportprogramm legérdekesebb meccse a Kadima—Kikinda kombinált találkozója, Avramov (Obiljity) biráskodása mellett. A mérkőzés eredménye teljesen nyílt, miután a kikindai együttes ilyen felállításban még nem szerepelt. — Rendes helyarak.

A misztikus Budapest.

Budapest, április 27.

Aki látószemmel nézi az 1923-ik esztendő telet mimelő tavaszának Budapestjét, a lakosság lelkében két szélsőséges végre akad: a földhöz tapadó legjózanabb materializmusra és egy ködösségbe lendülő miszticizmusra.

A jelennek majdnem minden egyes percét az anyagiak után való elkeseredett loholás tölti be. Pénzt, pénzt ide, csak a pénzt óhajtja, sikoltja mindenki, az is, akinek a foglalkozása távol esik mindentől, ami üzlet. Kártyázik, ruletezik, lóversenyeznek, tőzsdéznek mindenki, aki foglalkozásából nem tud megélni és vajjon ki dicsekedhetik manap azzal, hogy igenis tud. A 90-es esztendőök egy kiváló hollandus festőjének van egy híres képe: a hatalmas vászonon nem látszanak egyebek, mint kezek, ápolatlan finom és munkától kérges, hófehér és napbarnította, csupasz és gyűrűkkel ékesített kezek, valamennyien az ég felé meredve, a boldogság megragadásának színté őrijtően görcsös vágyában. E szimbolikus kép festője sohasem járt Magyarországon, de képére gondolva olyba tűnik, mintha már harminc esztendővel ezelőtt a mai budapestieknek örököse pénz után markolószó kezeit örökítette volna meg.

Ugyanezek a rettenetesen anyagi emberek azonban lelküknek rejtekében a miszticizmust is ápolják. Az a polgártárs, aki a villamoson hátról kezd olvasni az esti lapot, mert ott találja meg a tőzsde záróárfolyamait és aki éjjel álmából fölriadva lelelebb arra gondol, vajjon holnap emelkedik vagy esik-e a Baróti-szesz, ez a borbébolond férfi egyuttal nagyon babonás is tud lenni. A hausse és baisse árapályát konokul lesők — túlzás nélkül mondhatjuk, hogy a lakosság fele ez teszi — szinte áhitatosan kulkiválják a babonáknak legkülönbözőbb fajtáit is.

Egy könyvkereskedő, akinek üzlete a Nagy-köruton van s akinek vevői az intellektuálisnak nevezett művelt középosztályból kerülnek ki, a következőket mondotta nekünk: — Hogy az emberek manap mekkora jelentőséget tulajdonítanak ismét az álmoknak, azt abból is megállapíthatni, hogy nagy keletje van mindenfajta álmoskönyvnek. Érdekes, hogy sokan keresik nálam Krudy Gyulának egyik érdekesen szeszélyes munkáját, az ő modern Álmoskönyvét, amelyben a kiváló regényíró az álom kacskaringós arabeszkjeinek kihüvelykezésével foglalkozik. Nem egy vevőm azokat az új német álmoskönyveket rendel meg, a melyeknek szerzői mindenfajta kabbalisztikus módszerekkel próbálnak a jövőre szóló következtetéseket levonni az álom tarka-barka képeiből.

Az utóbbi hónapokban az álomfejtés jövedelmező iparágga terebélyesedett Budapesten. Széltében emlegetik azokat a nagyhirű öregembereket vagy matrónákat, akik az őket konzultáló felebarátaikat, természetesen illő tiszteletdíj fejében, álmaik alapján elkalauzolják a jövődől titokzatos utjaira. Nem kell azt gondolnunk, hogy a hivatásos álomfejtők — akik melleleg a régi, jó kártyavetéssel is foglalkoznak, csakis a kevésbé művelt, alsóbb néposztályokból szerzik klientélájukat. A jövőbe látás vágya ősi és egyetemes emberi tulajdonság, amely egyáltalában nincs ranghoz, társadalmi osztályhoz és foglalkozáshoz kötve. Akadnak egyes hivatásos

álomfejtők, akik kérdés és tóditás nélkül azzal dicsekedhetnek, hogy igen művelt és előkelő vendégeik vannak, akik közül némelyek havonként kétszer-háromszor is meglátogatják őket. A leghíresebb álomfejtők egyike a Sziv-utcában lakik: erdélyi román asszony, az irni, olvasni tudásig alig vitte, de azért egyetemet végzett hölgyek is fölkeresik, hogy álmaikból jóslatassanak maguknak.

A miszticizmus uralmát bizonyítja az is, hogy Budapesten egyre jobban elszaporodik a spiritiszták száma. Egy héttel ezelőtt Budapesten járt a legkiválóbb modern német írók egyike, Thomas Mann. Ezuttal nem regényrészletet vagy novellát olvasott fel, nem irodalmi kérdésekről adott elő, hanem az okkultizmus ködös birodalmából vette tárgyát. Azt hirdette, hogy be fog számolni azokról a tapasztalatairól, melyeket Schrenk Notzing müncheni idegorvos által rendezett egyik seancou egy Willi nevű mediummal tett, aki állítólag a belőle kisugárzó telekinetikus erővel, érintés nélkül meg tud mozgálni tőle távol elhelyezett tárgyakat.

Már napokkal az előadás előtt elkeltek a borsos áru jegyek, az előadáson pedig Thomas Mannak oly sikere volt, mint még soha, ami jórészt a mesterien beállított misztikus tárgynak köszönhető. Thomas Mann a Willi medium bámulatos mutatványait eddig még nem magyarázható titokzatos erőkre vezeti vissza, de határozottan állást foglal a halottak szellemeivel operáló spiritiszta magyarázatok ellen.

Ugy halljuk, hogy a budapesti spiritiszta körökben Mann előadásának épen ennek a részével csöppet sem voltak megelégedve. Ezekben a körökben egyébként hihetetlenül föllendült a „munka”. A Budapesti Szellembúvárok Egylete, amely a magyar okkultizmus hivatalos testülete, egyre több tagot vesz fel, akik vasárnap délutánonként a Budán levő téglá-utcai székházukban beszélő és író médiumaik közvetítésével állandóan érintkeznek a szellemvilág lakóival. Boldogok, akik hisznek.

Nyíltér

Ezen rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Értesítés!

Van szerencsénk egy a helybeli mint a vidéki t. közönség szives tudomására hozni, hogy tükörkészítő-műhelyünket nem adtuk el, hanem Herodek és Drobac cég alatt tovább vezetjük. Tehát mindazon rosszakaratu híresztelések, amelyet Mihájlo városszerte terjeszt, nem felelnek meg a valóságnak, különben is ellene a bíróságnál az eljárást folyamatba tettük.

Kérjük a t. közönséget, hogy bizalmukkal bennünket továbbra is megtisztelni sziveskedjenek, melynek mint a multban, úgy most is fokozottabb mértékben igyekezni fogunk megfelelni.

Tralette- és galanteritükrök készítését, fényezését, valamint hibás tükrök javítását a legjutányosabb árák mellett vállaljuk.

A n. é. közönség szives pártfogását kérjük. 837

Tisztelettel
Herodek János
és Bogdan Drobac
tükörkészítő- és javító-műhelye.

A wieni LORENZ A. tanár 528
 klinikának volt műtőorvosa

Dr. Cesar Kajon
 az orthopéd gyógyászat szakorvosa
Beograd, Studentička ulica 67.
 Rendel 2-4-ig. Telefon 25-29.

Csont- és izombetegségeket, bénulásokat felnőttéknél, de főleg gyermekeknél. Hátgerinc elgörbüléseket, születésből eredő, valamint később szerzett sérüléseket, u. m.: csipőficamodásokat, nyakmerevedéseket, ludtálpakat, izommerevedéseket, valamint izomelferdüléseket, csonttöréseket és azok következményeit, angolkór és angolkóros elváltozásokat sikeresen gyógyít.

Mc. Cormick
 negyzetbeültető kukoricaültető gépek, vetőláncok, különféle aratógépek pótrészei kaphatók 537

Schumacher Rudolf Fiai cégnél,
 Stari Becsjejen

Motorhajó közlekedik
 mindennap Stari Becsje és Turski Becsje között. Bácska és Bánát vonaljaihoz a legjobb összeköttetés

Indul:
 Stari Becsjejről . . . 5, 9, 12^{1/2}, 17 órakor.
 Turski Becsjejről . . . 6, 10, 13^{1/4}, 18 órakor.

Sarokház
 üzlettel vagy anélkül
 jutányos áron azonnal eladó.
 764
 Érdeklődni lehet: II. külker. 125. sz.
 a Geyer-féle vendéglővel szemben.

Szörmék megóvását
 vállalja HORVÁTH GÉZA szücs Car Dusanova (Váraljai) utca 1. sz.
 Betöréssel pápas ellen biztosítva! 830

Első Bánáti Gyógyszer és Kereskedelmi Dobozgyár
 Vel. Beczkerek, Obala Princeza Jelena (Gizella-part) 6. szám.

Gyógyszerész és kereskedő urak figyelmébe!
 Gyáramnak nagyszabású kibővítése folytán abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy megrendelőimet legrövidebb időn belül gyorsan és pontosan ki tudom szolgálni. Árúim szép és izlésees kivitele pedig bármely céggel szemben versenyen kívül áll.

Allandóan raktáron van mindenféle gyógyszerdoboz, papirzacskó, porkapszula és kereskedelmi doboz. Ajánlok nagyban és kicsinybeni vétel mellett kalapcsomagolópapírt, papirzacskókat, sütemény-, kapszula- és raktári dobozokat.

SCHNEIDER JÁNOS
 550 gyógyszer és keresk. dobozgyáros és papirnagykereskedő.

Asztali és konyhasó!
 Értesítjük üzletfeleinket, hogy malmunkat só, cukor és minden más fűszer darálására üzembe helyeztük.

Kérjük az összes kereskedő urakat, hogy só-szükségletüket nálunk fedezzék, mivel malmunk minden higiénikus követelménynek megfelel, a megbízások tisztán és gyorsan lesznek elintézve. 741

Megrendelések:
Dinić, Tóth & Comp. Novi Sad, Postanska u. 7. küldendők

Értesitem a t. közönséget, hogy
778 kádárműhelyemet
 Deszancsityeva (Karácsonyi) u., a volt Benó-féle cipőgyár mellett, saját házamba helyeztem át. Elvállalok minden e szakmába vágó munkát, u. m. új hordók készítését tölgyfából és javításokat a legjutányosabb árban. Tisztelettel
Albriht Mátvás kádármester, V. Beczkerek.

Angol órákat
 jutányos áron ad; angol nyelvre való fordításokat, kérvények megírását vállalja angol iskolákat végzett egyén 814

Glaug István, Geteova (Német) u. 25.

BOR NAGYBAN!
 Finom zamatu markováci és kudrici a legolcsóbb árban. 10 literenként 4 és 5 Din-ért, literenként 6 Din-ért kapható. Értesitem a t. közönséget, hogy máttól kezdve minden szombaton este még csak 3 hónapig lesz halpaprikás!

Tisztelettel **TODOROV GYÖRGY** vendég-lés, Szave Tekelija (Tököli) u. 820

Pékek figyelmébe!
 Más vállalkozás miatt Veliki Becs-kereken, forgalmas helyen levő **pékműhelyemet** azonnal átadnám.

Ezen pékműhely egy év előtt lett berendezve lukszusáru- és kenyérsütésre. 819
 Közelebbi felvilágosítással
Pavlović Pál
 buza-téri vaskereskedő szolgál.

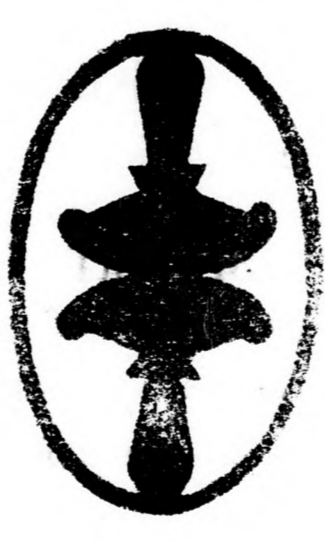
PLEITZ FER. PÁL

Veliki Becs-kerek

Cbilityeva (Zápolya) utca 1. sz.

Telefonszám 21.

Telefonszám 21.

Könyvnyomda **Lapkiadás** **Nyomtatvány-raktár** **Tömlöntöde** **Könyvkötészet**
Ruggyantabélyegzőgyártás.

A
Beesk
delelő
irodá
VI.r

1. J
lesítő
2. A
3. A
szám
nyer
lapit
4. A
3 év
5. A
laszt
6. I

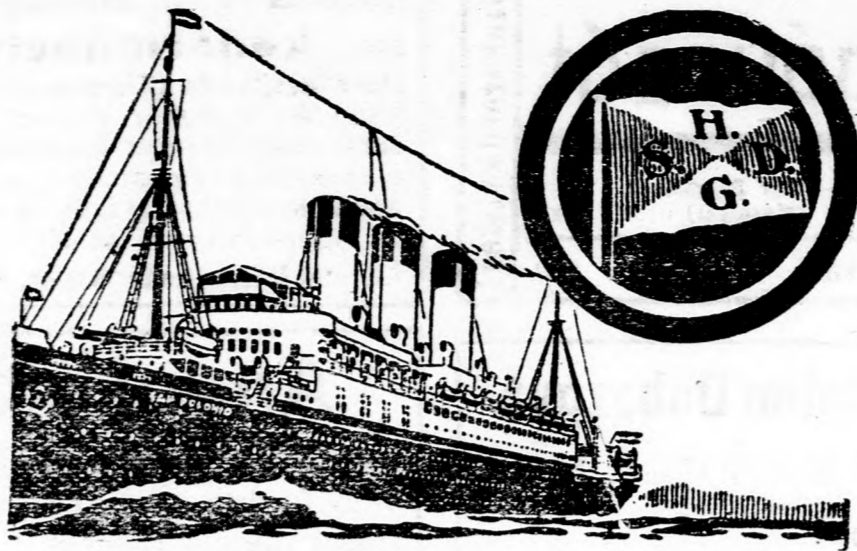
Sz
nyes
legál
lés
jába

Az
Tész
dele
irod
I. r

1.
lesit
2.
3.
szár
nye
lapit
4.
5.

S
nye
leg
lés
jáb

k
b
E

Hamburg-Südamerikanische Dampfschiffarts-Gesellschaft

„CAP POLONIO“

a legnagyobb, leggyorsabb és legszebb hajó, kitűnő berendezéssel,
I., II. és III. osztályu utasok részére.

INDUL HAMBURGBÓL ÁPRILIS HÓ 12-IKÉN.

Április 5-én „VIGO“.

20-án „TUCUMAN“.

26-án „ANTONIO DELFINO“

Argentína, Brazília és Uruguayba.

Bővebb felvilágosítással szolgál

Jugoszláviai főügynökség Zagreb, Petrina 73. 619

A budapesti Keleti Árumintavásár
1923 május 19—28-ikáig tart.

A vásárra utazók magyar vizum nélkül is utazhatnak és így annak beszerzése végett nem kell külön Beogradba utazniok. Egyébként a vizum utólag a vásár területén féláron adatik meg.

1923 május 15-től május 25-ig a vásárra utazók a Magyar Államvasutak vonalain, valamint a Magyar Folyamhajózási és Dunagőzhajózási Társaság hajóin féláru menetjegyek váltására jogosítottak.

A vásár vezetősége kívánatra kedvezményes lakást biztosít.

Pentemittelt kedvezmények csak a vásári igazolványok birtokosait illetik. Csakis ily vásári igazolványok birtokosai léphetik át vizum nélkül a magyar határt.

A vásári igazolvány ára — mely egyben belépti jegyül is szolgál — 40 dinárban van megállapítva.

Az árumintavásárra vonatkozó minden nemű felvilágosítások és vásári igazolványok bármely SHS Kereskedelmi és Iparkamaránál, nemkülönben a beogradi magyar kereskedelmi kikötőnél: Dr. Szilágyi Géza úrnál, Strahinica Bana 43. szerezhetők be. 742

Ma este

az „Invalidus“-hoz (vo t Glasenfele) vendéglőben nagyszabásu

kolbász-estély

lesz, melyre a t. közönséget ezuton hívja meg 831

Klekker József, vendéglős.
Kitűnő és olcsó italok. Pontos kiszolgálás.

Eladó

forgalmas helyen csinosan berendezett jóforgalmu kisebb fűszerüzlet, tőzsdé és italmérési joggal, esetleg beköltözhető lakással együtt.

Kiseb fűszerüzlet áruval együtt sürgősen eladó.

Jófo gamu nagy fűszerüzlet, házzal, 4 szobás lakással, mellékhelyiségekkel, 3 pincével, 2 raktárhelyiséggel, 2 kocsiszinnel, külön meszes üzlettel, továbbá egy második házzal, 2 nagyuri lakással, parkírozott udvarral eladó. 829

Bővebbet:

Banatska Trgovacka Agencijánál
Veliki Beeskerek Telefonszám 32

Cséplőszén

alkalmas cséplőgarnitúrákhoz. —

Kapható: Prometni zavod za uglj prometni d. d filijala Novi Sad,
Dunavska ul. 2. 452

Velikibeeskerek Malomépitő Rt.

A. D. za Podizanje Minova.

Elvállalunk új építéseket és átalakításokat

legjobban bevált rendszerünk szerint a legrövidebb szállítási határidőre és a legkedvezőbb feltételek mellett.

Készítünk és szállítunk pontosan mindennemű malomgépeket

Különlegességeink:

„MONITOR“ aspirációs tarar (szeleológép),

„PURITAS“ hegyező- és hámozógép,

SIKSZITA (Plansichter) szabadon lengő, forgantyú nélkül,

„REGINA“ dara- és dertetisztítógép stb., stb.

Legmagasabb munkatejesítmény minőség és mennyiség tekintetében.

A budapesti Ganz és Társa—Danubius-féle hengerszékek egyedárúsítása az SHS államban.

1922-ben végzett új berendezések és átalakítások:

Sokolović & Vrankić Leskovač, új berendezés, termel 200 q.
Izvojni Mlin Veliki Beeskerek, teljes átalakítás, termel 600 q.
Domov. Ind. Mlin D. D. Veliki Beeskerek, teljes átalakítás, termel 1200 q.
Domov. Ind. Mlin D. D. Indija, új berendezés, termel 600 q.
Első Oporai Hengermalom Opora, teljes átalakítás, termel 250 q.
Berger A. hengermalma Tor-Torda, új berendezés, termel 100 q.
Radić Gábor Tovarnik, új berendezés, termel 100 q.

1923-ban április haváig feladott megbízások:

„Vojvodina“ Mlin Veliki Beeskerek, új berendezés, termelés 200 q.
I. Francfeldi Hengermalom Francfeld, teljes átalakítás, termelés 250 q.
Titeli Gőzfűrésztítel, teljes átalakítás, termelés 150 q.
Klein K. turbinamalma Bela Crkva, teljes átalakítás, termelés 120 q.
Franjo Vučić Lupoglava, új berendezés, termelés 50 q.
Erb F. és Társa Novi Vrbas, új berendezés, termelés 50 q.

Költségvetések és referencialisták költségmentesek! Mérnököt, terveket kívánatra küldünk.

Telefon: 264.

Távirat: Mühlenbau.

771